

Asociacija „Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdis“

Šv. Jono Nepomuko g. 13, LT-21119 Trakai

Valstybinei kultūros paveldo komisijai
Lietuvos Respublikos kultūros ministrui Mindaugui Kvietkauskui
Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos direktoriui Vidmantui Bezarui

Žiniai:

Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komiteto pirmininkui Ramūnui Karbauskui

DĖL GALIMO VILKINIMO TIRIANT PAKRUOJO GAISRINĖS (U. K. 30734) VERTINGŪJŲ SĄVYBIŲ SUNAIKINIMĄ

2020 m. sausio 19 d.

2019 m. lapkričio 13 d. asociacija „Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdis“ (toliau – APSS) kreipėsi į Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos (toliau – KPD) direktorių V. Bezarą, o taip pat ir į Jus, gerbiamas kultūros ministre, nurodydama, kad „yra nugriautas valstybės saugomas kultūros paveldo objektas – Pakruojo gaisrinė (unikalus kodas Kultūros vertybių registre – 30734), esanti Pakruojo mieste adresu Laisvės a. 10. Prašome išsiaiškinti, kas atsitiko, o jei tai, ką matome nuotraukose, yra vandalizmo rezultatas – imtis adekvačių veiksmų, t. y. nubausti asmenis, atsakingus už valstybės saugomo objekto nugriovimą, o užsakovus įpareigoti jį atstatyti pagal apmatavimus.“ Taip pat APSS paprašė „informuoti apie tyrimo rezultatus ir priimtus sprendimus.“

2019 m. gruodžio 6 d. KPD direktorius V. Bezaras pateikė raštą Nr. (1.29)2-2646 „Dėl Pakruojo gaisrinės (u. k. 30734)“ (rengėja – KPD Šiaulių skyriaus vyriausioji specialistė K. Stonienė), kuriame nurodyta, kad „Pakruojo gaisrinės (unikalus kodas Kultūros paveldo registre 30734) valdytojas – Pakruojo rajono savivaldybės administracija įgyvendina 2018 m. parengtą ir patvirtintą Pakruojo gairinės (u. k. 30734), Laisvės a. 10, Pakruojo m., Pakruojo r. sav. tvarkybos darbų (remonto ir restauravimo) projektą. Darbai vykdomi pagal projektą.“

Įvertinę šį KPD atsakymą kaip atsirašinėjimą ir matydami, kad kultūros paveldo administravimą vykdanči institucija nesidomi ir neanalizuoja jai atsakingų skyrių priimamų sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo, APSS 2019 m. gruodžio 10 d. raštu pakartotinai kreipėsi į KPD direktorių V. Bezarą, tuo pačiu informuodama ir Jus, kaip kultūros ministrą, kad „(...) yra pagrindo abejoti, ar tai, kas daroma su Pakruojo gaisrine, galima vadinti restauravimu“, ir todėl prašydama atsakyti į kelis klausimus, susijusius su vadinamųjų tvarkybos darbų projekto rengimu ir vykdymu bei derinimu.

2019 m. gruodžio 11 d. viešą klausimą dėl valstybės saugomos senosios Pakruojo gaisrinės platesniame kontekste iškėlė žurnalistas Jokūbas Baltrukonis straipsnyje „Nugriovus šimtametės Pakruojo gaisrinės sienas, keliamas klausimas – ar Lietuvoje egzistuoja restauravimo kultūra?“¹

Po pakartotinio APSS kreipimosi bei klausimams įgaunant platesnį kontekstą, 2020 m. sausio 15 d. raštu Nr. (1.29E)2-115 „Dėl Pakruojo gairinės (u. k. 30734)“ (rengėja – D. Armanavičienė) KPD direktorius V. Bezaras informavo, kad „Tvarkybos darbų projektas parengtas remiantis atliktais taikomaisiais architektūros konstrukcijų tyrimais (toliau – Tyrimai). Atsižvelgiant į Tyrimų išvadas, kuriose nurodyta, jog Objekto betoninės sienos yra išsisluoksniavusios, supleišėjusios, deformuotos, pasvirusios iki 15 cm (5 %), Tvarkybos darbų projekte numatyta restauruoti tik pagrindinę autentišką ŠV fasado sieną, o kitas dvi betonines ŠR ir PV fasadų sienas ir vieną silikatinių plytų mūrinę PR fasado sieną pakeisti naujomis mūrinėmis sienomis“.

Šiame rašte KPD direktorius V. Bezaras teigia, jog 2019 m. gruodžio 16 d. atlikus faktinį duomenų patikrinimą vietoje buvo nustatyta, kad „Tvarkybos darbų projekte galimai yra trūkumų

¹ <https://sa.lt/nugriovus-simtametes-pakruojo-gaisrines-sienas-keliamas-klausimas-ar-lietuvoje-egzistuoja-restauravimo-kultura/>

susijusių su teisės aktuose nustatyta tvarka dėl vertingųjų savybių išsaugojimo arba dėl jų išbraukimo, jei išsaugoti nėra galimybių dėl blogos būklės.“

Stebina, kad KPD darbuotojai, atlikę faktinių duomenų patikrinimą vietoje, nustatė tik tai, kad galimai yra „*trūkumų susijusių su teisės aktuose nustatyta tvarka dėl vertingųjų savybių išsaugojimo arba dėl jų išbraukimo, jei išsaugoti nėra galimybių dėl blogos būklės*“, tačiau visai nesusirūpino dėl to, kad **buvo sunaikintos vertingosios savybės**.

Nors iš naujai KPD pateiktos informacijos akivaizdu, kad buvo sunaikintas valstybės saugomas kultūros paveldo objektas, tačiau KPD ir dabar nesiėmė jokių veiksmų dėl galimai neteisėtų darbų stabdymo, sunaikinto objekto dalių atkūrimo bei KPD Šiaulių skyriaus specialistų, kurie atliko valstybės saugomo objekto tvarkybos (**kapitalinio remonto**) projekto tikrinimą, derinimą ir darbų vykdymo kontrolę, veiksmų tyrimo.

Todėl informuojame Jus, kad APSS netenkina KPD 2020 m. sausio 15 d. rašte Nr. (1.29E)2-115 „Dėl Pakruojo gairinės (u. k. 30734)“ nurodytas įsipareigojimas, jog „*Dėl nagrinėjamo atvejo Departamento Šiaulių skyriuje bus atliktas tarnybinis patikrinimas siekiant nustatyti derinimo funkcijas atlikusius asmenis bei priežastis lėmusias tokių sprendimų priėmimą (Departamento Šiaulių skyrius po netikėtos R. Budrio mirties vedėjo kol kas neturi)*“. Paaiškiname, kad šiems veiksams atlikti KPD direktorius V. Bezaras turėjo jau daugiau nei du mėnesius, tačiau iš tiesų nieko nesiėmė, o tai laikytina sąmoningu pareigų neatlikimu.

Pažymime, kad apgailestaujame dėl rašte paminėtos netikėtos KPD Šiaulių skyriaus vedėjo R. Budrio mirties, tačiau nesuprantame, kokią tai turi įtaką tyrimui dėl administracinės procedūros, susijusios su galimai netinkamu administracinių sprendimų priėmimu ir vykdymu. Juo labiau, kad APSS pateikė informaciją KPD apie galimai naikinamą objektą daugiau nei prieš du mėnesius.

Atsižvelgdami į nurodytas aplinkybes, pagal kompetenciją **prašome**:

1. informuoti, koku KPD direktoriaus įsakymu yra pradėta 2020 m. sausio 15 d. rašte Nr. (1.29E)2-115 „Dėl Pakruojo gairinės (u. k. 30734)“ nurodyta administracinė procedūra, kada bus priimtas sprendimas ir koku būdu su juo bus supažindinta APSS;

2. informuoti, kada ir kokių veiksmų ėmėsi KPD direktorius V. Bezaras dėl valstybės tebesaugomo nekilnojamojo kultūros paveldo objekto Pakruojo gairinės (u. k. 30734) apskaitos, paaiškėjus, kad jos vertingosios savybės jau yra sunaikintos;

3. nustatyti, įvertinti ir viešai paskelbti apie Pakruojo gairinei (u. k. 30734) padarytą žalą ir jos dydį;

4. patikslinti, pakeisti ar panaikinti Lietuvos Respublikos saugomo objekto – Pakruojo gairinės (u. k. 30734) vertingąsias savybes valstybiniame Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre arba apskritai išbraukti šį objektą iš registro, kad šiame registre nebūtų akivaizdžiai neteisingų duomenų, sudarant sąlygas imituoti paveldo apsaugą.

PRIDEDAMA (tik Valstybinei kultūros paveldo komisijai ir Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komiteto pirmininkui R. Karbauskii):

1. 2019-11-13 APSS raštas KPD;
2. KPD direktorius V. Bezaro 2019-12-06 raštas Nr. (1.29)2-2646 „Dėl Pakruojo gairinės (u. k. 30734)“;
3. 2019-12-10 pakartotinis APSS raštas KPD;
4. KPD direktorius V. Bezaro 2020-01-15 raštas Nr. (1.29E)2-115 „Dėl Pakruojo gairinės (u. k. 30734)“.

Pagarbiai

Paulius Markevičius, asociacijos „Aplinkos ir paveldo saugojimo sąjūdis“ valdybos pirmininkas